

10. Observacions sobre la innovació lèxica catalana: conclusions

M. TERESA CABRÉ I JUDIT FREIXA

En aquest capítol de conclusions ens proposem dos objectius. El primer és recollir i sintetitzar els aspectes més rellevants vistos en els diferents capítols i, el segon, apuntar tendències en la innovació lèxica catalana a partir de diversos paràmetres de contrast: la productivitat dels recursos, la freqüència d'ús i el tipus de text. Ens proposem també, dins d'aquest segon objectiu contrastiu, observar la semblança i la divergència de la innovació lèxica en català i en castellà.

10.1. LA INNOVACIÓ LÈXICA RECURS A RECURS

Com hem pogut veure al llarg del volum, en els diferents capítols s'ha fet una anàlisi dels àmbits d'ús dels neologismes analitzats. És evident que els resultats estan esbiaixats pels textos d'on s'han extret (bàsicament premsa i altres textos molt relacionats amb l'actualitat general), però cal destacar que la política ocupa sempre un dels llocs preferents; només en el cas dels manlleus i la composició (tant culta com patrimonial), els neologismes no es refereixen principalment al món de la política. Sovint, però, els neologismes no estan marcats temàticament ni s'associen preferentment a una secció temàtica dels textos de procedència; en aquests casos parlem de neologismes generals, i constitueixen el segon bloc en ordre d'importància en la formació dels diferents tipus de neologismes.

Els neologismes referits al món de la cultura, de l'espectacle i més concretament de la música constitueixen el tercer bloc temàtic. A partir d'aquí, i en ordre decreixent, trobem els sectors d'esports (que només ocupa un lloc rellevant dins dels manlleus, la neologia semàntica i la sintagmació), societat, economia i tecnologia (aquest últim com a temàtica preferent de la composició culta i les truncacions).

10.1.1. *Derivació*

En els dos primers capítols d'aquest volum hem vist que la derivació constitueix avui dia un dels mecanismes més productius de la innovació lèxica del català. Els neologismes formats per sufixació i prefixació representen, conjuntament, gairebé una quarta part del total de neologismes.

Pel que fa a la prefixació destaquem que és encara més productiva que la sufixació (13,1 % de prefixació contra 10,6 % de sufixació) i que aquesta elevada productivitat té l'origen en l'ús especialment freqüent d'un conjunt petit de prefixos: *anti-*, *re-*, *pre-*, *inter-*, *super-* i *post-*. I en el capítol sobre sufixació hem observat que alguns sufixos han perdut productivitat, de manera que es produeix una concentració molt important de neologismes formats amb els sufixos *-itzar*, *-dor*, *-ista*, *-ia*, *-isme* i *-ció*.

Cal destacar que alguns dels afixos derivatius no només són molt productius, sinó que, com veurem més endavant, algunes de les unitats que formen són de les més estabilitzades en l'ús, com, per exemple, les unitats següents: *anticatalanisme*, *anticatalanista*, *anticrisi*, *antioccidental*, *antisistema*, *il·legalització*, *interanual*, *intermodal*, *maltractador*, *opinador*, *precampanya*, *preelectoral*, *redefinir*, *sevillista*, *sobiranisme* i *superheroi*.

10.1.2. *Composició i sintagmació*

En relació amb la composició culta convé destacar el grau elevat de penetració d'aquest recurs en la llengua general (8,6 % del total de neologismes). Si tradicionalment s'ha associat la formació culta al llenguatge especialitzat, una lectura atenta de la premsa d'abast general ens demostra una situació nova: un nombre prou important d'unitats de formació culta s'utilitzen d'una manera habitual en el llenguatge comú. En són bons exemples neologismes com *biocombustible*, *cranioencefàlic -a*, *ecosocialista*, *eurozona* i *socioeconòmic -a*, que formen part del conjunt de neologismes més freqüents.

D'altra banda, el fet que la composició culta sigui avui dia un recurs tan habitual (més del doble que la composició patrimonial) té a veure també amb la decisió metodològica de l'Observatori de Neologia de considerar neologismes per composició culta exemples com *videoart*, *fotoperiodista*, *telecomèdia* o *euromediterrani*, en què intervenen els anomenats *afixoides* o *pseudoformants*.

La presència de neologismes formats per composició patrimonial, per contra, és baixa (3,8 % del total) i, tot i que alguns exemples arriben a estabilitzar-se, no formen part del conjunt de neologismes més freqüents. Així doncs, és probable que en futures edicions del diccionari normatiu trobem incorporades més paraules noves formades per composició culta que no pas per composició patrimonial.

La sintagmació és un recurs de formació productiu, però convé observar que ho és molt més en el llenguatge oral que no pas en el llenguatge escrit. D'altra banda, tot i que no trobem cap unitat sintagmàtica entre el centenar de neologismes més freqüents de l'Observatori de Neologia, hem de considerar perfectament establitzades en l'ús formes com *balança fiscal*, *canvi climàtic*, *cap de llista*, *full de ruta*, *parc edílic*, *sense papers*, *violència de gènere* o *xarxa social*.

10.1.3. *Recursos menors: truncació, conversió i lexicalització*

Parlem de recursos menors per referir-nos a aquells recursos de formació de mots que tenen una productivitat força inferior a la dels recursos que hem vist fins ara i a la dels que veurem després. Ens referirem en primer lloc a la truncació, que reuneix el 3,8 % del total de neologismes sumant els processos de l'abreviació, l'acronímia i la siglació, i després a la lexicalització i la conversió que, conjuntament, representen el 2,8 % del total.

Dins dels processos de truncació, l'abreviació és el més productiu, seguit per l'acronímia i finalment per la siglació. En aquest últim cas, convé recordar que les xifres són molt baixes perquè l'Observatori de Neologia no recull noms propis i, per tant, els exemples es limiten a menys d'un centenar d'unitats (però algunes són d'ús habitual, com *opa*, *oenagé* o *pime*).

Al costat d'unitats estrictament lúdiques, amb força connotativa i caràcter col·loquial, dins dels acrònims trobem també unitats denominatives i establitzades en l'ús (com *glocal*, *helitransportar* o *metrosexual*) i encara més dins de les abreviacions, especialment aquelles que consisteixen en l'escurçament d'un sintagma (com *primàries*, *dessalinitzadora* o *farmacèutica*).

10.1.4. *Neologia semàntica*

La productivitat dels recursos semàntics per innovar el lèxic és difícil de valorar però segurament és força superior al que observem en les nostres dades (5,3 %). Com hem vist, els neologismes semàntics presenten una complexitat de detecció no compartida amb cap altre procés. Aquelles unitats amb motivació denominativa i els noms que procedeixen de marques registrades o d'antropònims (com *rimmel* o *teletac*) són les que menys dificultats ofereixen i, per tant, els més freqüents en els resultats de l'Observatori de Neologia.

L'anàlisi semàntica permet afirmar que la metàfora, entesa com un procediment cognitiu i no pas com una figura retòrica, és el recurs pel qual s'expliquen la majoria d'exemples de canvi semàntic. Concretament, la metàfora en què es projecta la funció d'un domini a l'altre sol ser la funció. Hem vist també que la meto-

nímia, amb una productivitat més baixa, explica un nombre important d'exemples, normalment per un canvi semàntic de la part pel tot.

10.1.5. *Neologia per manlleu*

Sense cap mena de dubte, el manlleu és un recurs amb molta força en la innovació del català actual: un de cada tres neologismes és un manlleu (33,8 %). Com que, a més, les paraules manllevades resulten més prominents precisament pel fet de ser reconegudes pels parlants com paraules d'altres llengües, no és gens estrany que sovint s'associïn, o s'equiparin, els conceptes de *neologisme* i de *manlleu*.

Que un terç de les paraules noves del català documentades a l'Observatori de Neologia siguin manlleus és una dada impactant perquè semblaria desitjable que el percentatge fos molt inferior per poder assegurar que el català utilitza suficientment els recursos propis de formació de paraules. Però els resultats d'observatoris de neologia d'altres llengües (com el castellà, el portuguès o l'italià) no s'allunyen gaire dels resultats que obté el català.

En el capítol dedicat als manlleus hem pogut veure que les llengües de procedència d'aquestes unitats són moltes i variades, però que l'anglès ocupa un lloc molt destacat (gairebé la meitat del total). Amb relació al castellà s'ha pogut veure que és la segona llengua de referència per als manlleus però que, a diferència de l'anglès, depèn molt del tipus de textos: en els textos de premsa, el percentatge de neologismes del castellà baixa molt perquè són textos revisats i, contràriament, en els textos orals la força del castellà és molt superior a la de l'anglès.

No obstant això, l'espai dels manlleus de les altres llengües existeix i resulta molt interessant per a l'anàlisi lingüística. Els exemples de manlleus de l'alemany (com *riesling*, *realpolitik*), del basc (com *batzoki*, *kale borroka*), del francès (com *banlieue*, *tour de force*), del grec (com *pathos*, *pandemonium*), de l'italià (com *risotto*, *tiffosi*), del rus (com *apparatchik*, *dacha*), i de moltes altres llengües (com *canarinho*, *kanji*) demostren que els manlleus són unitats que compleixen funcions diferents en els usos dels parlants i permeten estudiar els graus i les estratègies d'adaptació que posa en marxa la llengua que els acull.

10.2. LA PRODUCTIVITAT DELS RECURSOS D'INNOVACIÓ LÈXICA

En la introducció d'aquest volum hem avançat que els treballs presentats s'han basat en les dades de l'Observatori de Neologia recollides durant els anys 2007-2009 fonamentalment, i que el repartiment en els diferents tipus de buidatges no era equilibrat: del total de 9.916 neologismes diferents (16.565 ocurrences, amb repeticions), un 60,5 % prové de textos de premsa d'àmplia difusió, un 32 % de textos orals de la ràdio i un 7,5 % de revistes generals i poc revisades des del

punt de vista lingüístic. I també en la introducció hem vist que aquests neologismes es reparteixen de la manera següent segons el procés:

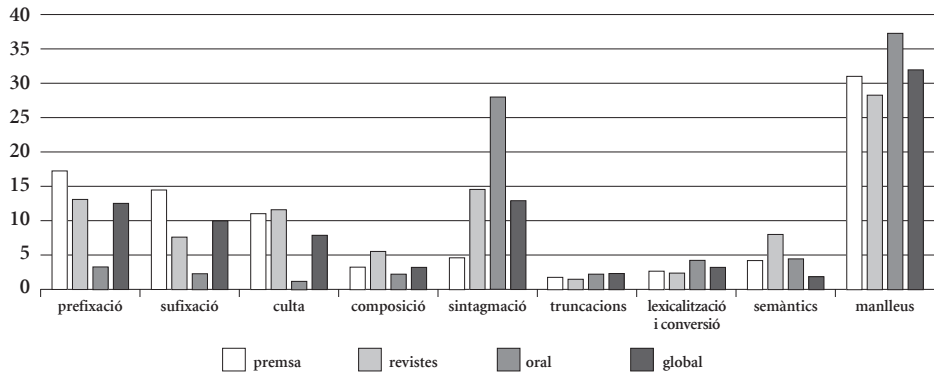
TAULA 34
*Percentatges de neologismes segons el recurs
d'innovació⁹⁰*

<i>Procés</i>	<i>Percentatge (%)</i>
Prefixació	13,1
Sufixació	10,6
Composició culta	8,6
Composició patrimonial	3,8
Sintagmació	13,5
Truncació	3,8
Conversió i lexicalització	2,8
Semàntics	5,3
Manlleus	33,8
Total	95,3

Així doncs, la primera tendència en la innovació lèxica és que dos terços dels neologismes documentats s'han creat amb els mecanismes de formació propis de la llengua i un terç amb el recurs al manlleu. I, dins dels recursos propis, la derivació és el més freqüent, ja que prefixació i sufixació conjuntament sumen un 23,7 % del total. La composició culta i la sintagmació són recursos també molt productius, però la resta de recursos tenen una productivitat més baixa.

En el gràfic 1 podem veure el contrast global de freqüència dels recursos segons el tipus de textos de procedència. Observem en primer lloc que els resultats de premsa i revistes difereixen poc. En general, els resultats percentuals són molt semblants i els dos únics contrastos forts tenen a veure amb la sufixació i la sintagmació: en els textos de premsa, la sufixació és un recurs molt productiu (14,9 %) i la sintagmació ho és molt menys (8,1 %). En els textos de revistes, en canvi, la sintagmació és molt més productiva (15,1 %) que no pas la sufixació (5,3 %). Cal tenir en compte que aquest resultat, però, no és una tendència atri-

90. Gairebé un 5 % del total no apareix en el percentatge final perquè són el resultat de processos híbrids i de variacions que no s'han tingut en compte per a aquest treball.

GRÀFIC 1. Contrast dels recursos segons els tipus de textos.

buïble a la llengua, sinó que és el resultat del biaix metodològic provocat pel fet que en el buidatge de premsa s'utilitzen eines informàtiques que no detecten la neologia sintagmàtica.

El contrast important és el que ofereix la neologia procedent de textos orals en comparació amb la neologia de textos escrits (premsa i revistes junts o separats) i aquesta és una tendència molt rellevant en la innovació lèxica del català actual. Observem que els resultats d'oral (tercera columna) són més baixos en la majoria de processos morfològics (tant de derivació com de composició), si bé és cert que són equiparables en els processos menors (truncacions, lexicalitzacions, conversions i semàntics). En canvi, el percentatge de manlleus dels textos orals és superior al dels textos escrits i el de la sintagmació és molt superior (5,33 % en premsa, 15,15 % en revistes i 28,63 % en textos orals). De fet, en els textos orals la sintagmació i els manlleus ja sumen un 67 %.

Evidentment, aquests contrastos s'expliquen per les característiques de la llengua oral, més espontània i, doncs, amb menys temps de preparació, fet que provoca l'entrada de manlleus del castellà i de l'anglès (quan en llengua escrita potser s'hauria pogut elaborar una paraula catalana) i de sintagmes (perquè sovint són paràfrasis menys lexicalitzades que la denominació derivada o composta que li correspondria).

En el contrast entre oral i escrit convé diferenciar les llengües de procedència dels manlleus. Efectivament, la taula 35 demostra que el contrast és molt més pronunciat si prenem les llengües separatament: el percentatge de manlleus de l'anglès és molt més baix en els textos orals que en els textos escrits, i també el de manlleus d'altres llengües. Si el resultat final indica una tendència superior al manlleu en els textos orals, és únicament pel percentatge certament molt elevat de castellanismes.

TAULA 35
Percentatges dels manlleus segons els tipus de textos

	<i>Prensa (%)</i>	<i>Revistes (%)</i>	<i>Oral (%)</i>
Manlleus de l'anglès	15,70	17,97	7,51
Manlleus del castellà	8,99	5,22	28,99
Manlleus d'altres llengües	7,19	5,73	1,73
Total	31,88	28,92	38,23

10.3. LA FREQUÈNCIA DELS RECURSOS I DE LES UNITATS

La majoria de neologismes de l'Observatori de Neologia tenen una freqüència d'aparició molt baixa com podem veure en la taula següent:

TAULA 36
Percentatges de neologismes segons la freqüència

<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge de neologismes (%)</i>
1	82,05
2	9,41
3 a 10	7,77
Més de 10	0,75

Com podem veure, el 82 % dels neologismes són hàpaxs perquè tenen la freqüència mínima d'una sola ocurrència. Però la majoria d'aquests hàpaxs es poden documentar en altres corpus, per exemple a Google, i això significa que la informació sobre la freqüència dels neologismes que té l'Observatori és només aproximada: no es buiden tots els diaris ni tots els dies.

El percentatge de neologismes que tenen una freqüència de dues ocurrències no arriba al 10 % i el d'unitats entre tres i deu ocurrències és del 7,7 %. En aquest darrer cas, parlariem d'unitats estabilitzades en l'ús si assumim, com hem dit, que la informació de freqüència és limitada i que tots els neologismes tenen una freqüència molt superior en un corpus com el de Google.

A continuació analitzarem els neologismes més freqüents en la llengua catalana segons les dades de l'Observatori de Neologia. Per acostar-nos al centenar, hem seleccionat les unitats amb freqüència superior a vuit i hem obtingut el conjunt de mots següent (exactament noranta-dos neologismes), que per motius diversos no han trobat un lloc en els diccionaris de referència. Indiquem entre parèntesis la freqüència de cada unitat en el període estudiat i marquem amb lletra

negreta les unitats amb freqüència mínima de vint (és a dir, les més freqüents de totes):

- abertzale** *adj* (49)
aerolínia *f* (62)
 anticatalà -ana *adj* (14)
 anticatalanisme *m* (11)
 anticatalanista *adj* (9)
 anticrisi *adj* (15)
 antioccidental *adj* (9)
antisistema *adj* i *m*
i f (23)
 biocombustible *m* (9)
 blaugrana *m* (15)
 botellón *m* (9)
 bronca *f* (10)
 convocant *m* i *f* (12)
 cranioencefàlic -a *adj* (9)
 culebró *m* (10)
 cutre *adj* (10)
 deslegitimar *v tr* (9)
 dream team *m* (14)
ecosocialista *adj* i *m*
i f (54)
esclar *adv* (41)
 establishment *m* (11)
 estelada *f* (9)
euríbor *m* (20)
eurozona *f* (26)
exitós -osa *adj* (20)
 fashion *adj* (19)
 final four *f* (10)
 fotoperiodista *m* i *f* (12)
 friqui *adj* (12)
 glamurós -osa *adj* (9)
 hip-hop *m* (18)
 hit *m* (10)
 hub *m* (16)
 identitari -ària *adj* (13)
 il·legalització *f* (9)
 incivisme *m* (12)
interanual *adj* (36)
 intermodal *adj* (10)
internet *m* (48)
 kale borroka *f* (15)
 lehendakari *m* (17)
lobby *m* (22)
 look *m* (18)
 low cost *f* (9)
 maltractador *m* (9)
mediàtic -a *adj* (31)
 megawatt *m* (10)
 migcamp *m* (9)
 minitransvasament *m* (9)
 míster *m* (10)
 multiculturalitat *f* (10)
nòvio nòvia *m* i *f* (42)
 oenagé *f* (13)
on line / online *loc* (28)
 opa *f* (14)
 opinador -a *m* i *f* (11)
 play-off *m* (13)
pole *f* (26)
 precampanya *f* (9)
 preelectoral *f* (9)
 premier *m* (11)
 prooccidental *adj* (9)
 publicitar *v tr* (10)
 reality *m* (11)
 reality show *m* (9)
 redefinir *v tr* (10)
 reggae *m* (14)
 rocker *adj* (13)
 sevillista *adj* (11)
 sexi *adj* (17)
 showman *m* (10)
 sisplau *loc* (9)
sobiranisme *m* (22)
 sobrecost *m* (13)
 sociata *m* i *f* (13)
 socioeconòmic -a *adj* (10)
 sociovergència *f* (9)
 software *m* (15)
 souvenir *m* (9)
 subdirector -a *m* i *f* (15)
 subprime *adj* (10)
 superheroï *m* (11)
 tele *f* (12)
 tonteria *f* (18)
 tonto -a *adj* (10)
 tour *m* (10)
 transfronterer -a *adj* (9)
 tripartit *m* (18)
triplet *m* (20)
vivenda *f* (60)
 zulo *m* (11)

Del centenar de neologismes més freqüents, un 44,56 % són unitats manllevades d'altres llengües; un 32,6 % són unitats derivades; un 10,88 % són unitats compostes, i el 12 % restant està format amb diversos recursos (truncacions, lexicalitzacions, conversions i canvi semàntic). Aquesta informació quantitativa ens permet fer diverses reflexions sobre la innovació lèxica del català. La primera és que, en contrast amb els resultats generals (taula 34), entre els neologismes més freqüents abunden més els manlleus i també els derivats; la composició, en canvi, obté un resultat més baix, i també la resta de processos.

És sabut que l'anglès és avui dia la llengua de referència. Les dades revisades ens permeten donar una mesura (encara que sigui parcial) d'aquesta afirmació: un 28 % dels neologismes més freqüents del català actual són manlleus de l'anglès. Aquest percentatge seria encara més alt si hi comptéssim molts calcs i manlleus que, un cop adaptats, han pres la forma d'unitats catalanes explicables a partir d'altres recursos de formació. Així, per exemple, comptem *aerolínia* com un exemple de composició culta quan, en realitat, apareix en català com l'adaptació del manlleu *aeroline*.

Davant d'aquesta presència massiva de l'anglès, l'espai per als manlleus d'altres llengües és força reduït en la llista de neologismes més freqüents. Tot i així, les interferències del castellà ocupen un lloc prou important (8,7 %), especialment en les produccions orals dels catalanoparlants, i en determinats registres. Així, unitats com *bronca*, *cutre*, *nòvio*, *tonto*, *tonteria* i *vivenda* són d'ús habitual per a la majoria de parlants. D'altra banda, com que a la premsa es parla diàriament de la política de l'Estat espanyol, és normal que *abertzale*, *lehendakari* i *kale borroka* formin part d'aquest centenar de neologismes més freqüents.

Entre els neologismes més freqüents el percentatge d'unitats formades per derivació augmenta fins a un terç del total (i, en canvi, en els resultats generals representava una quarta part del total de neologismes). La llengua funciona, doncs, i l'allau de manlleus no ha minvat la productivitat dels recursos propis de formació de paraules. De fet, la majoria de neologismes formats per derivació de la llista podrien aparèixer en futures edicions del diccionari normatiu i deixar de ser considerats neologismes per tal com estan ben formats, responen a necessitats denominatives i tenen un ús molt freqüent. Noms com *sobiranisme*, *sobrecost*, *il·legalització*, *precampanya*, *multiculturalitat*, *maltractador*; adjectius com *interanual*, *anticrisi*, *mediàtic*, *exitós*, *identitari*, *antisistema*, *intermodal*, i verbs com *redefinir*, *deslegitimar*, podrien ser bons candidats per a l'actualització dels diccionaris de referència.

Els neologismes per composició culta (gairebé un 11 % de la llista) també evidencien la vitalitat de la llengua. Unitats com *fotoperiodista*, *biocombustible*, *cranioencefàlic*, *minitransvasament*, *ecosocialista* o *eurozona* demostren que el català continua donant resposta a les necessitats denominatives que van apareixent

sense desfigurar la fesomia de la llengua. Són unitats ben formades i amb bona recepció que, al mateix temps, es mantenen acostades a les propostes de l'anglès i d'altres llengües europees.

Finalment, hem esmentat que el 12 % restant respon a diversos recursos de formació de mots. És un conjunt important perquè en el seu interior hi trobem exemples que revelen la vivesa de la llengua, en el sentit que són creacions pròpies i que s'han estabilitzat en l'ús de la mateixa manera que ho han fet els manlleus més internacionalitzats. *Tripartit*, *estelada* i *blaugrana* són conversions sintàctiques necessàries (actualment també són noms), *sociovergència* s'ha format per acronímia i altres exemples com *esclar* i *sisplau* demostren una evolució natural de la llengua.

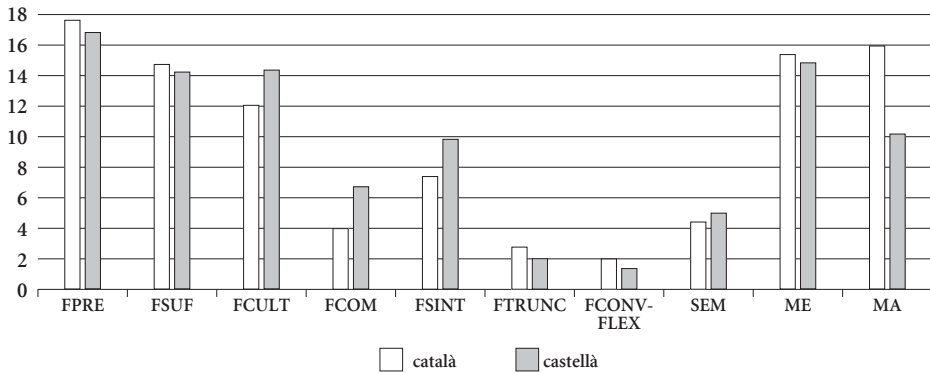
10.4. CONVERGÈNCIES I DIVERGÈNCIES AMB LA INNOVACIÓ LÈXICA CASTELLANA

Dediquem l'apartat final d'aquestes conclusions a presentar les convergències i divergències que presenta la innovació lèxica catalana amb la castellana. En primer lloc, presentarem el contrast quant a recursos, és a dir, estudiant el pes de cada procés en les dues llengües; després ampliarem l'anàlisi al contrast de les regles i les unitats, per veure si baixant als fenòmens més concrets s'aprecien les mateixes coincidències. Convé aclarir que per al castellà disposem de menys dades procedents de textos orals i de revistes i, per això, centrarem el contrast en les dades de premsa.

10.4.1. *El contrast quant a recursos*

En el gràfic 2 podem observar diverses tendències en els recursos d'innovació lèxica en català i en castellà. En primer lloc destaquem que en totes dues llengües els recursos s'ordenen de la mateixa manera segons la productivitat. El bloc de derivació, agrupant prefixació i sufixació, ocupa la primera posició, seguit pels manlleus (si ajuntem totes les llengües de procedència). En tercer lloc, trobem la composició (culta i patrimonial), i el quart lloc l'ocupa la sintagmació, amb un percentatge molt més baix, i molt proper al dels neologismes semàntics, que ocupen el cinquè lloc. Finalment, trobem els processos menors de truncació i de conversió i lexicalització. Ho veiem més clarament en la taula 37, que ens ha de servir per identificar contrastos de més detall.

La derivació és el mecanisme més freqüent en totes dues llengües, com era esperable. A banda que el percentatge és gairebé idèntic, també ho són els percentatges de prefixació i de sufixació per separat. En canvi, els manlleus, que ocupen el segon lloc en la innovació lèxica del català i del castellà, presenten diferències internes notables: per al català, el percentatge puja al 32,1 % i per al castellà

GRÀFIC 2. Contrast entre català i castellà segons els recursos d'innovació lèxica.

TAULA 37
*Contrast entre català i castellà segons els recursos
 d'innovació (en percentatge, %)*

	Català (%)	Castellà (%)
Derivació	32,6	32,3
Manlleu	32,1	25,4
Composició	16,1	22,8
Sintagmació	7,8	9,8
Semàntics	5,1	5,4
Truncació	3,3	2,1
Conversió i lexicalització	2,5	1,8

al 25,4 %. La gran diferència és marcada per la situació sociolingüística del català, que provoca el fenomen de la interferència lingüística amb el castellà. Més enllà d'aquest contrast, els altres resultats s'equilibren: l'anglès, per exemple, és la llengua de procedència d'un 15,8 % de neologismes per al català i d'un 15 % per al castellà.

La composició ofereix el contrast més vistós entre les dues llengües. De fet, aquest 6,7 % més de composició en castellà compensa el desequilibri que acabem de veure per als manlleus. En treballs anteriors ja s'ha comprovat que la composició, especialment la patrimonial, podria estar perdent rendibilitat en el llenguatge periodístic actual, almenys en català. Caldrà emprendre estudis de més detall per corroborar aquesta tendència.

La resta de recursos d'innovació lèxica presenta més semblances que diferències entre totes dues llengües i per això intentarem, en l'apartat següent, resumir les tendències observades en els diferents capítols pel que fa a les regles i les unitats.

10.4.2. *El contrast quant a regles i unitats*

En els diferents capítols d'aquest volum s'han anat fent contrastos amb el castellà. Un fenomen que crida molt l'atenció és que la semblança (que mai és identitat) que presenten totes dues llengües pel que fa a la productivitat dels recursos d'innovació lèxica i a les regles concretes de formació de paraules pugui ser tan gran i, en canvi, els neologismes resultants siguin tan poc coincidents. Sense cap mena de dubte, això és un bon indicatiu pel que fa a la salut de la llengua catalana, però cal matisar-lo per la baixa freqüència de les unitats. Si, com hem dit, el 82 % de les unitats analitzades en català són hàpaxs en el nostre corpus, la coincidència amb les unitats del castellà és poc probable. De fet, cerques puntuals a Google demostren que els neologismes del català i del castellà coincideixen molt més del que hem pogut obtenir amb les dades de l'Observatori de Neologia. No obstant això, creiem que els resultats amb les dades del projecte indiquen tendències perquè treballem amb grans quantitats de dades i, com hem vist, el 10 % d'aquestes unitats sí que estan implantades en l'ús. De fet, les unitats neològiques més freqüents en català que hem vist anteriorment no només coincideixen amb el castellà, sinó que també coincideixen en el fet de ser unitats molt freqüents.⁹¹

En treballs anteriors (Cabré, Freixa i Solé, 2001; Freixa, 2009) hem analitzat la interferència en la innovació lèxica del català. Partint de la idea que es poden aïllar indicis per avaluar el pes del castellà damunt del català, s'han analitzat indicadors com els següents: el nombre i el percentatge de neologismes diferents formats amb una regla determinada, la data d'aparició de les primeres ocurrences de neologismes formats amb una regla nova, l'evolució de la freqüència al llarg dels anys de les ocurrences dels neologismes formats amb una regla, el nombre d'unitats coincidents i no coincidents formades amb una regla. El resultat obtingut és el que també es fa evident en els diferents capítols d'aquest volum: el català presenta símptomes clars d'interferència del castellà (i de l'anglès en darrer terme), de la mateixa manera que presenta símptomes clars d'evolució natural de la llengua. En canvi, no presenta una tendència a la dependència del castellà (o de l'anglès) en la innovació lèxica en general, en la mesura que hi ha una tensió o un equilibri entre innovar amb recursos propis i aliens.

91. Amb dues excepcions rellevants: *esclar* i *sisplau*, expressions pròpies del català.